МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

МОЛОДЬ І ОСВІТА В УМОВАХ ВИКЛИКІВ XXI СТОЛІТТЯ

Збірник матеріалів
II науково-практичної конференції
з міжнародною участю
27 травня 2026 року

Луцьк – 2026

Остапйовська Ірина

РОЗВИТОК КЛЮЧОВИХ АСПЕКТІВ КУЛЬТУРИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПРОЦЕСІ МАТЕМАТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ 146

Пугач Юлія

РОЗВИТОК SOFT SKILLS У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ 150

Розлуцька Галина, Петрина Ярослав

ЗАСТОСУВАННЯ ГЕНЕРАТИВНОГО ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ (GEMINI, CLAUDE) В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩОЇ ШКОЛИ 153

Русин Галина

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ – СКЛАДОВА ВНУТРІШНЬОЇ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ЗВО 155

Семеній Наталія

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПОЧАТКОВА ОСВІТА» ДО ВЗАЄМОДІЇ З СОЦІАЛЬНИМИ ІНСТИТУЦІЯМИ 158

Скрипник Надія

ПЕДАГОГІЧНИЙ ДІАЛОГ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ 162

Тарасюк Тетяна

ПРОФЕСІЙНИЙ СТАНДАРТ «ВЧИТЕЛЬ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ» ЯК ЦІННІСНО-КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ОРІЄНТИР ПРОЄКТУВАННЯ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ «ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ» ТА «ОЗНАЙОМЛЮВАЛЬНА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА» ДЛЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ 165

ГІРСЬКА ШКОЛА УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ 169

Горецька Ольга, Оліяр Марія

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ГІРСЬКИХ ШКІЛ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ 169

Оліяр Марія

ЕТНОПЕДАГОГІКА ЯК СИСТЕМА ВИХОВАННЯ УЧНІВ ГІРСЬКИХ ШКІЛ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ 171

2. КОДЕКС ЧЕСТІ Карпатського національного університету імені Василя Стефаника. URL : https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2024/02/34-04-kodeksu-chesti-prykarpatskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-vasylia-stefanyka.pdf
3. ПОЛОЖЕННЯ про запобігання академічному плагіату в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника. URL : https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2024/02/34-05-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu.pdf
4. ПОЛОЖЕННЯ про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Карпатського національного університету імені Василя Стефаника. URL : https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2023/11/34-06_2022-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-ta-inshym-porushenniam-akademichnoi-dobrochesnosti-1.pdf

Семеній Наталія,
кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри початкової освіти,
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПОЧАТКОВА ОСВІТА» ДО ВЗАЄМОДІЇ З СОЦІАЛЬНИМИ ІНСТИТУЦІЯМИ

Налагодження ефективної взаємодії сучасного вчителя з усіма учасниками освітнього процесу, їхня тісна співпраця та взаємна підтримка відіграють ключову роль у формуванні гармонійно розвиненої особистості школяра. Сьогодні особливий акцент робиться на важливості педагогічної взаємодії між учителем, учнем та батьками. Водночас недостатньо уваги приділяється взаємодії між освітніми закладами та соціальними установами, які здатні впливати на якість навчального процесу й сприяти підтримці вчителів. Враховуючи це, дослідження питань педагогічного партнерства між вчителями початкової школи і різними соціальними інституціями є надзвичайно актуальним і проблематичним завданням, яке потребує більш ґрунтовного і системного вивчення.

Важливим показником успішного партнерства є соціальна складова, ключовими учасниками якої виступають громадські діячі (депутати, члени освітніх громадських організацій, підприємці), органи місцевого самоврядування, громадські організації та представники місцевих громад тощо. До представників педагогічної сфери в контексті партнерства належать керівники навчальних закладів, вчителі, відповідні органи самоврядування, асоціації вчителів і дослідників, об'єднання керівників шкіл, експерти у галузі шкільної освіти тощо [2, с. 132].

Одним із варіантів педагогічного партнерства є взаємодія вчителя початкової школи з бібліотеками, яка має відбуватися як у межах навчальних занять, так і у формі позакласної діяльності, спрямованої на те, щоб прищепити учням любов до книг і розширити їхнє уявлення про можливості бібліотечної сфери. У підсумку школярі отримують культурне збагачення, дізнаються багато

цікавого про книжкову справу й глибше розуміють важливість бібліотеки в житті кожної людини. Адже без збирання та опрацювання інформації неможливо оперувати достовірними даними.

Основними способами залучення бібліотечних фахівців до педагогічного партнерства є організація спільних уроків, проведення екскурсій, майстер-класів, тренінгів, а також розробка проєктів, спрямованих на активізацію інтересу учнів до шкільної бібліотеки. Школярам можна запропонувати краще ознайомитися з професією бібліотекаря, дізнатися про її особливості або ж дослідити захопливий світ бібліотеки за допомогою екскурсій, які проводитимуть самі бібліотекарі. Отже, бібліотека виступає важливим помічником учителя в пошуку різного роду інформації, тому вчителю варто брати участь у заходах, майстер-класах, вебінарах, які організовують місцеві бібліотеки, щоб розширювати свої професійні знання та підвищувати кваліфікацію.

Наступною соціальною інституцією, яка також відіграє важливу роль у формуванні учнівської особистості, є музеї – культурно-освітні центри, головне завдання яких полягає в ознайомленні з матеріальним та духовним надбанням народу, адже процеси модернізації шкільної освіти в Україні спрямовані на формування активного громадянина, свідомої особистості та гармонійно розвиненої людини.

Попри те, що багато ЗЗСО мають власні музеї, їхні можливості для подання і поширення різноманітних історичних та життєвих фактів значно поступаються ресурсам міських музеїв. У сучасних умовах особливо необхідно виховувати у дітей любов до свого краю, звичаїв і традицій народу, а також культурної та природної спадщини тощо. Саме тому педагогічне партнерство з цією установою є досить корисним і ефективним інструментом для досягнення освітніх цілей.

У навчальному процесі можна застосовувати широкий спектр інноваційних музейних та освітніх технологій. Серед них варто виділити наступні:

– заняття, організовані на базі музею;

– інтеграція музейних експонатів як історичних джерел у навчальний процес;

– використання музейних експонатів у самостійній роботі учнів;

– проведення віртуальних екскурсій на уроках за допомогою інтернет-ресурсів, відеоматеріалів, слайд-шоу тощо;

– організація екскурсій, присвячених місцевій історії, включно з оглядовими та тематичними варіантами.

Таким чином, поєднання різних форм роботи: ознайомлення з сучасними досягненнями музеєзнавства, творча співпраця з працівниками державних музеїв; створення презентацій, публікацій; проведення бінарних уроків – сприяють професійному розвитку вчителів, водночас урізноманітнюють форми навчання та активізують пізнавальну діяльність школярів, роблять освітній процес більш цікавим і продуктивним.

Партнерська взаємодія з органами місцевого самоврядування має ґрунтуватися на принципах відкритості. Ми розглядаємо таку взаємодію на прикладі міста Києва. Система місцевого самоврядування тут функціонує як через безпосередню участь територіальної громади, так і через діяльність Київської міської державної адміністрації, районних рад та їхніх виконавчих органів.

Важливо, щоб органи місцевого самоврядування активно впливати на підвищення якості освіти, створюючи сприятливі можливості для професійного зростання педагогів. У такій співпраці вбачається не лише її значимість, а й очевидна необхідність для подальшого розвитку освітньої системи.

Основними організаційно-методичними засадами залучення вчителів початкової школи до педагогічного партнерства з органами місцевого самоврядування є:

– розширення можливостей педагогічних працівників для вдосконалення своїх навичок та постійного професійного розвитку протягом усього кар'єрного шляху;

– співпраця з неурядовими організаціями, які надають послуги з професійного розвитку українських вчителів (зокрема EdCamp Ukraine, EdEra, Osnova, Intel, Microsoft, Prometheus, Osvitoriia, Google, British Council та ін.);

– розробка індивідуальних планів професійного розвитку вчителів;

– залучення вчителів до академічної мобільності, обміну досвідом із колегами тощо.

Найважливішим завданням учителя початкової школи є встановлення партнерських відносин із органами місцевого самоврядування для створення індивідуального шляху професійного розвитку, спрямованого на підвищення рівня професійної компетентності. Різноманітні проєкти, програми та ініціативи, які пропонують органи місцевого самоврядування, сприяють удосконаленню навчальних методик, формуванню психологічної готовності до сучасних викликів тощо.

Останнім часом помітно зростає вплив неурядових організацій у сфері соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю. Їхня активність привертає увагу сучасних соціологів, педагогів та інших фахівців. Неурядові організації, такі як громадські об'єднання чи благодійні фонди, створюються на засадах добровільності, незалежності та некомерційності, діють на підтримку певних соціальних груп і працюють без прямої залежності від державних структур. Педагоги мають можливість співпрацювати з цими організаціями, залучаючи їх до проведення цікавих інтерактивних заходів, обміну досвідом або реалізації спільних проєктів. Таке партнерство допомагає учням відчути свою значущість у суспільстві та усвідомити, як вони можуть впливати не лише на власне благополуччя, а й на добробут інших людей.

Загалом, партнерство між дитячими організаціями, ЗЗСО й вчителями є важливою ланкою між особистістю та державними службами, організаціями та установами, що впливають на розвиток дитини і допомагають їй реалізувати свій потенціал відповідно до сучасних викликів.

Аналізуючи роботи вітчизняних і зарубіжних дослідників, вивчаючи веб-ресурси громадських організацій та органів місцевого самоврядування, ми визначили ключові соціальні інституції, які, на нашу думку, є надійними партнерами для співпраці. До них належать бібліотеки, музеї, органи місцевого самоврядування, міжнародна громадська організація ЮНІСЕФ, всеукраїнські громадські організації «Ла Страда-Україна» та Партнерство «Кожна дитина», об'єднання дитячих та молодіжних організацій «СПОК» та ін. Їхня діяльність спрямована на підтримку дітей, вирішення їхніх проблем і забезпечення комплексного розвитку – фізичного, духовного, культурного та інтелектуального.

Основними формами реалізації педагогічного партнерства з окремими установами та організаціями є бінарні уроки, лекції для батьків та підвищення кваліфікації вчителів шляхом відвідування семінарів, вебінарів, тренінгів і майстер-класів, які організовуються цими соціальними інституціями.

З метою визначення сучасного стану залучення вчителів початкової школи до організації педагогічного партнерства із соціальними установами було проведено опитування серед вчителів-магістрів, які поділилися своїми думками щодо важливості цього питання на констатувальному етапі педагогічного експерименту. Аналіз отриманих результатів показав, що хоча респонденти демонструють високий рівень теоретичної обізнаності про педагогіку партнерства, їх практична підготовка в цій сфері залишається низькою. Це зумовлено недостатнім розумінням вчителями важливості залучення соціальних інституцій до педагогічного партнерства [1]. У ході опитування було сформовано припущення, що магістранти (вчителі), спеціальності «Початкова освіта», не володіють достатніми знаннями та навичками для організації ефективного педагогічного партнерства з різними соціальними інституціями. Отримані дані свідчать про необхідність підвищення рівня обізнаності магістрантів із досліджуваного питання.

Список використаних джерел

1. Єпіхіна М. Сутність та структура готовності майбутнього вчителя до партнерської взаємодії в початковій школі. *Педагогічна освіта: Теорія і практика. Психологія. Педагогіка,* 2022. № 38 (2). С. 36–43. DOI: https://doi.org/10.28925/2311-2409.2022.386

2. Лісова Н. Механізм соціально-педагогічного партнерства в підручнику для керівника закладу освіти. *Збірник тез Міжнародної науково-практичної та інтернет-конференції «Проблеми сучасного підручника: ключові компетентності та предметні навички». Педагогічна думка*. Київ, Україна, 2021. С. 132–136. https://lib.iitta.gov.ua/725337/1/tezy_psp_2021_Lisova%20N.I._132-136.pdf